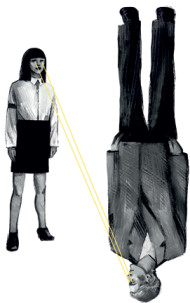


Джордж Орвелл



1984

ТОМ 2

Харків
ФОЛІО
2024

ЧАСТИНА ДРУГА

I

Був уже пізній ранок, і Вінстон вийшов зі своєї кабінки й пішов до вбиральні.

З протилежного кінця довгого, яскраво освітленого коридору назустріч йому ішла самотня постать. Це була та сама чорнява дівчина. З того вечора, коли він натрапив на неї біля антикварної крамниці, минуло чотири дні. Коли вона підійшла ближче, він побачив, що її права рука висить на непомітній здалеку пов'язці, яка була такого ж кольору, як її комбінезон. Мабуть, вона зламала руку,

коли повертала один із великих калейдоскопів, на які «накидали» сюжети для романів. Такі випадки були звичними для Департаменту Художньої Літератури.

Між ними було десь чотири метри, коли дівчина спіткнулась і впала, ледь не вдарившись об підлогу обличчям. Вона скрикнула від болю. Мабуть, вона впала прямо на свою травмовану руку. Вінстон різко зупинився. Дівчина звелася навколішки. Її обличчя стало молочного-жовтим, і на його тлі губи видавалися червонішими, ніж завжди. Її погляд прикипів до нього з благальним виразом, у якому було більше страху, ніж болю.

У Вінстоновому серці сколихнулось якесь дивне почуття. Перед ним був ворог, який намагався його вбити, але та-

кож перед ним була людина, яка страждала від болю і в якої, можливо, зламана кістка. Він інстинктивно подався вперед, щоб допомогти їй. Тієї миті, коли він побачив, як вона падає на свою перебинтовану руку, він немов відчув той біль у власному тілі.

— Ви не забилися? — спитав він.

— Та це пусте. Моя рука. Скоро минеться.

Вона сказала це так, ніби її серце сильно калатало. А ще вона явно дуже зблідла.

— Ви нічого не зламали?

— Ні, зі мною все гаразд. Просто заболіло на якусь мить, ото й усе.

Вона простягла до нього свою вільну руку, і він допоміг їй підвестися. Лице її трохи порожевіло, їй, вочевидь, стало набагато краще.

— Пусте, — коротко повторила вона. — Я просто трохи вдарилася зап'ястком. Дякую, товаришу!

І з цими словами вона рушила туди, куди й прямувала до того, та так бадьоро, ніби нічого й не трапилося. Все це тривало не більше, ніж якихось пів хвилини. Не дозволяти обличчю виказувати будь-які почуття було звичкою, яка вже стала інстинктивною, та й у всякому разі, коли це сталося, вони були прямисінько перед телеекраном. Та все ж йому було дуже складно приховати миттєвий подив, бо за ті дві чи три секунди, що він допомагав їй підвестися, дівчина встигла тицьнути щось йому в руку. Не було жодного сумніву, що вона зробила це навмисно. То було щось маленьке й пласке. Проходячи у двері вбиральні, він поклав це до кишені й обмацав кінчи-

ками пальців. Це був складений аркуш паперу.

Стоячи біля пісуара, він примудрився розгорнути його пальцями. Очевидно, що на папері було якесь послання. На якусь мить у нього виникла спокуса зайти в одну з кабінок у вбиральній і негайно ж його прочитати. Але він добре знав, що це було б справжньою дурістю. Саме тут, більше, ніж будь-де, телеекрани постійно тримали все під наглядом.

Він повернувся до своєї робочої кабінки, сів, недбало кинув той аркуш паперу поміж інших паперів на своєму столі, вдягнув окуляри й підсунув ближче мовопис. «П'ять хвилин, — сказав він собі, — щонайменше п'ять хвилин!» Його серце страшенно гучно калатало в грудях. На щастя, завдання, над яким він саме працював, було рутинним —

виправлення довгої колонки чисел, яке не потребувало великої зосередженості.

Що б не було написано на тому аркуші, це, певно, мало якесь політичне значення. Наскільки він розумів, тут могло бути два варіанти. Перший, більш вірогідний, полягав у тому, що дівчина, як він і побоювався, справді була агентом Поліції Думок. Він не знав, чому Поліція Думок вирішила передати йому своє послання саме таким чином, але вони, напевно, мали на це свої причини. Написане на тому аркуші могло бути погрозою, судовою повісткою, наказом накласти на себе руки чи якоюсь пасткою. Але був ще один, божевільніший варіант, який усе виринав у нього в голові, хоч він марно намагався його відкинути. Можливо, повідомлення надійшло не від Поліції Думок, а від якоїсь підпіль-

ної організації. Може, Братство все-таки існує! І може, та дівчина входить до нього! Безперечно, ця думка була абсурдною, але вона виникла в його голові тієї ж миті, коли він відчув у своїй руці той аркуш паперу. Лише через кілька хвилин на думку спало інше, більш імовірне пояснення. І навіть зараз, хоч розум і підказував його, що це послання, імовірно, означає смерть, він усе ж відмовлявся в це вірити, він тримався за ту цілком безпідставну надію, його серце калатало, і він насилу контролював свій голос, щоб той не тремтів, поки він бурмотів свої цифри у мовопис.

Вінстон згорнув у рулон аркуші завершеним завданням і заштовхнув його в пневматичну трубу. Минуло вісім хвилин. Він поправив на носі окуляри й підтягнув до себе наступну порцію завдань,

поверх яких лежав той самий клаптик паперу. Він його розгорнув. На аркуші було виведено великими нерівними літерами:

Я вас кохаю.

Кілька секунд він був надто приголомшений, щоб хоча б викинути викривальне послання в діру пам'яті. Перш ніж зробити це, він усе ж не втримався і ще раз перечитав послання, щоб упевнитись у реальності написаних там слів, хоч добре знав, яку небезпеку таїв у собі такий надмірний інтерес.

Решту ранку йому було дуже складно працювати. Намагання приховати своє хвилювання від телеекрана було навіть більш обтяжливим, ніж необхідність постійно залишатися зосередже-

ним на цілій низці дріб'язкових завдань. Він почувався так, наче в нього в животі палахкотить вогонь. Обід у задушливій, переповненій людьми, гамірливій їдальні був справжньою мукою. Під час обіду він сподівався бодай трохи побути на самоті, проте, як на зло, поряд із ним усівся дурнуватий Парсонс — сморід його поту майже перебив металевий запах печені, — який без угаву патякав про підготовку до Тижня Ненависті. З особливим ентузіазмом він розповідав про двометрову модель голови Старшого Брата із пап'є-маше, яку зробив до свята загін Розвідників його доньки. Вінстона дратувало те, що серед усього того галасу він майже не чув, що йому говорить Парсонс, тож постійно змушений був просити його, аби він повторив чергову безглузду маячню. Лише один раз він

мимохить побачив дівчину — вона сиділа за столом у дальньому кінці кімнати з двома іншими дівчатами. Схоже, вона його не побачила, і він більше не дивився в той бік.

Друга половина дня минула більш стерпно. Відразу ж після обіду йому надійшло складне делікатне завдання, яке вимагало кількогадинної праці й зосередження лише на ньому. Воно полягало в тому, щоб сфальсифікувати низку повідомлень про успіхи виробництва дворічної давності таким чином, щоб дискредитувати відомого члена Внутрішньої Партії, який саме потрапив у немилість. Вінстонові завжди добре давалися подібні завдання, і йому вдалося викинути з голови думки про дівчину більш ніж на дві години. Тоді в його свідомості знову зринуло її лице,

а разом із ним прийшло шалене, непереборне бажання побути на самоті. Доки він не побуде наодинці з собою, він не зможе обміркувати цей хід подій. Увечері він мав навідатися до Громадського центру. Він повечеряв у їдальні черговою несмачною стравою і поквапився до Центру, де взяв участь у безглуздому ритуалі «дискусійного клубу», зіграв дві партії в настільний теніс, проковтнув кілька склянок джину і прослухав півгодинну лекцію на тему «Ангсоц і шахи». Все його єство аж корчилося від нудьги, але чи не вперше в нього не було бажання якось уникнути вечірніх відвідин Центру. Після того, як він прочитав слова «Я вас кохаю», у ньому прокинулося бажання жити, і тепер йти навіть на невеликий ризик здавалося дурістю. Аж об одинадцятій вечора, прийшовши

додому й заліши до ліжка, — якщо лежати мовчки в темряві, то можна було почуватися захищеним навіть від телеекрана, — він нарешті зміг усе обміркувати.

Йому потрібно було розв'язати проблему суто фізичного плану: як зв'язатися з дівчиною й домовитися про побачення. Він уже не розглядав можливості того, що вона може влаштувати йому якусь пастку. Він знав, що це не так, бо помітив, як вона хвилювалася, коли передавала йому записку. Вочевидь, вона була страшенно налякана, і в цьому не було нічого дивного. Так само він навіть не думав про те, щоб відхилити її намагання зблизитися з ним. Лише п'ять днів тому він роздумував, чи не розтрити їй череп каменюкою, та тепер це не мало жодного значення. Тепер

він думав про її молоде оголене тіло, таке, яким він бачив його у своїх мріях. А він же вважав її ідіоткою, такою ж, як усі решта, — з головою, що повниться брехнею й ненавистю головою, з замороженим лоном. На саму думку про те, що він може її втратити, що її біле молоде тіло може вислизнути від нього, його кинуло в жар! Понад усе він боявся, що вона просто передумає, якщо йому не вдасться достатньо швидко з нею зв'язатися. Але на практиці організувати побачення було надзвичайно складно. Це було наче в грі в шахи, коли намагаєшся зробити хід після того, як король уже одержав мат. Куди б ти не поткнувся, за тобою скрізь стежив телеекран. Власне, всі можливі способи поговорити з нею прийшли йому в голову ще протягом перших п'яти хвилин після прочитання

записки; але тепер, маючи час на роздуми, він заходився перебирати їх один за одним, так, наче розкладав на столі інструменти.

Очевидно, що такої зустрічі, як та, що трапилась у них сьогодні вранці, повторювати не можна. Якби ж вона хоча б працювала в Департаменті Записів, тоді, можливо, все було б відносно легко, але він мав лише туманне уявлення про те, де міститься Департамент Художньої Літератури, і в нього не було жодного приводу, щоб туди піти. Якби він знав, де вона живе й о котрій годині йде з роботи, то спробував би перестріти її десь на шляху додому, але йти за нею слідом до самого дому було б небезпечно, бо це означало б тинятися поблизу Міністерства, а це не могло залишитися поза увагою. Так само не

було й мови про те, щоб послати їй листа поштою. Те, що під час пересилання всі листи відкривалися, було звичним явищем, яке навіть не приховували. Насправді зараз мало хто взагалі листувався. Для тих повідомлень, які часом потрібно було надіслати поштою, існували надруковані поштові листівки з довгим переліком фраз, і ти лише викреслював зайві. Та в будь-якому разі він не знав навіть імені дівчини, не кажучи вже про її адресу.

Зрештою він вирішив, що найбезпечніше буде влаштувати розмову в їдальні. Якби він застав її одну за столом десь посередині зали, не надто близько до телеекранів і щоб навколо при цьому було достатньо шумно — якби це тривало бодай пів хвилини, вони змогли б обмінятися кількома словами.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ДРУГА

I	3
II	35
III	61
IV	87
V	115
VI	140
VII	149
VIII	168
IX	197
X	300